ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

มนทกานต์ กุลวิจิตร์รัตน์

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
เมษายน 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ มนทกานต์ กุลวิจิตร์รัตน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพินทร์ ฉายวิมล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.เพ็ญนภา กุลนภาดล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพินทร์ ฉายวิมล)

.....กรรมการ
(ดร.เพ็ญนภา กุลนภาดล)

.....กรรมการ
(ดร.อาพันธ์ชนิต เจนจิต)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่...เดือน.....พ.ศ. 2551

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2550

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพินทร์ ฉายวิมล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.เพ็ญนภา กุลนภาดล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.มรว.สมพร สุทัศนีย์ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ ผศ.ดร.ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล และ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือและโปรแกรมที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร และ ดร.อาพันธ์ชนิต เจนจิต คณะกรรมการสอบปากเปล่าที่ให้คำชี้แจงที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งจากคณะครูและนักเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้มอบทุนอุดหนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณยิ่งสำหรับกำลังใจและความปรารถนาดีที่ได้รับมาโดยตลอดจาก คุณพ่อ คุณแม่ คุณลุง รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นจิตวิทยาการให้คำปรึกษาทุกท่านสำหรับการสนับสนุน ความช่วยเหลือและกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

มนทกานต์ กุลวิจิตร์รัตน์

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

47911729: สาขาวิชา: จิตวิทยาการให้คำปรึกษา; วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)
คำสำคัญ: การปรับตัวทางอารมณ์/ นักเรียนวัยรุ่น/ การให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง

มนทกานต์ กุลวิจิตร์รัตน์: ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น (THE EFFECTS OF PERSON CENTERED GROUP COUNSELING ON EMOTIONAL ADJUSTMENT OF ADOLESCENT STUDENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ระพินทร์ ฉายวิมล, ค.ด, เพ็ญนภา กุลนภาดล, กศ.ค. 170 หน้า. ปี พ.ศ. 2551.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการปรับตัวทางอารมณ์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง ดำเนินการทดลองแบบกลุ่ม จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบวัดผลก่อนและหลัง (Two – Factor Experiment with Repeated Measures on One Factor) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated – Measures Analysis of Variance: One Between – Subjects Variable and One Within – Subjects Variable) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Test)

ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีการปรับตัวทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีการปรับตัวทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

47911729: MAJOR: COUNSELING PSYCHOLOGY; M.Sc.
(COUNSELING PSYCHOLOGY)
KEYWORDS: EMOTIONAL ADJUSTMENT/ ADOLESCENT STUDENTS/
PERSON CENTERED GROUP COUNSELING

MONTAKAN KULVIJITRAT: THE EFFECTS OF PERSON CENTERED GROUP COUNSELING ON EMOTIONAL ADJUSTMENT OF ADOLESCENT STUDENTS. ADVISORY COMMITTEE: RAPIN CHAYVIMOL, Ph.D., PENNAPHA KOOLNAPHADOOL, Ed.D., 170 P. 2008.

The purpose of this research was to study the effects of person centered group counseling on emotional adjustment of adolescent students. The sample composed of sixteen students who had emotional adjustment ranked lower than 25th. percentile. The simple random sampling method was adopted to assign sample into two groups: an experimental group and a control group with eight persons in each. The instruments used in this research were the emotional adjustment rating scale and the person centered group counseling program. The interventions was administered for ten sessions. Each session lasted about sixty - ninety minutes. The research design was two – factor experiment with repeated measures on one factor. In fact, the study was divided into three phases: the pre-test phase, post-test phase and the follow up phase. The data were analyzed by repeated measures analysis of variance: one between-subjects variable and one within-subjects variable and testing difference among mean by the Newman-Keuls test of multiple comparison procedures.

The results revealed that there was a statistically significant interaction at .05 level between the method and the duration of the experiment. The participants in the experimental group developed higher emotional adjustment than the adolescent students in the control group in the post-test and the follow up phases with the statistical significance at .05. The adolescent students in the experimental group developed higher emotional adjustment in the post-test and follow up phases than in the pre-test phase with the statistical significance at .05.

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ

สารบัญ..... ช

สารบัญตาราง..... ญ

สารบัญภาพ..... ฎ

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5

สมมติฐานของการวิจัย..... 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย..... 5

ขอบเขตของการวิจัย..... 5

นิยามศัพท์เฉพาะ..... 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 7

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 9

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น..... 9

ความหมายของวัยรุ่น..... 9

ลักษณะสำคัญของวัยรุ่น..... 10

การแบ่งวัยในวัยรุ่น..... 12

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น..... 13

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์..... 15

ความหมายของอารมณ์..... 15

พัฒนาการทางอารมณ์วัยรุ่น..... 16

ลักษณะที่สำคัญทางอารมณ์ของวัยรุ่น..... 17

ประเภทของอารมณ์ในวัยรุ่น..... 18

พฤติกรรมที่เกิดจากสภาพอารมณ์รุนแรง..... 32

สาเหตุของอารมณ์รุนแรงในวัยรุ่น..... 33

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ผลของอารมณ์	36
	ความหมายของการปรับตัว	38
	สภาวะที่ก่อให้เกิดการปรับตัว	39
	ความสำคัญของการปรับตัว	42
	ลักษณะของการปรับตัว	43
	ความหมายของการปรับตัวทางอารมณ์	44
	องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์	45
	ลักษณะของการปรับตัวทางอารมณ์	46
	ปัญหาของการปรับตัวทางอารมณ์	49
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการปรับตัวทางอารมณ์	50
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง	51
	พัฒนาการของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง	51
	การพิจารณามนุษย์ตามแนวความคิดแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง	52
	แนวคิดพื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง	53
	หลักการสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง	56
	แนวคิดหลักของการให้คำปรึกษาตามแนวทางบุคคลเป็นศูนย์กลาง	59
	ขั้นตอนของการให้คำปรึกษาตามแนวทางบุคคลเป็นศูนย์กลาง	59
	เทคนิคในการให้คำปรึกษาตามแนวทางบุคคลเป็นศูนย์กลาง	61
	ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม	70
	จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	71
	ขนาดของกลุ่มในการให้คำปรึกษา	74
	ประโยชน์ของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	75
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง	78
3	วิธีดำเนินการวิจัย	81
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	81
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ	82
	การดำเนินการทดลอง	84
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
	การวิเคราะห์ข้อมูล	87
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	88
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
5	สรุปและอภิปรายผล	103
	สมมติฐานการวิจัย	103
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
	อภิปรายผล	104
	ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม		110
ภาคผนวก		116
	ภาคผนวก ก	117
	ภาคผนวก ข	156
	ภาคผนวก ค	168
ประวัติย่อของผู้วิจัย		170

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการแบ่งวัยในวัยรุ่น.....	13
2	แบบแผนการทดลอง.....	85
3	ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลของนักเรียนวัยรุ่น ในกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง และกลุ่มควบคุม..	90
4	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปรับตัวทางอารมณ์จำแนกเป็นรายด้านของนักเรียนวัยรุ่นที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางและนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุม.....	93
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	95
6	ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	97
7	ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	98
8	ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	99
9	ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาของการทดลองของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง.....	100
10	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์เป็นรายคู่ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls).....	101
11	ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาของการทดลองในนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุม...	102

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	แผนผังการเกิดสภาวะทางอารมณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการปรับตัว.....	40
3	แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางและกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	91
4	แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง และนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุม.....	92
5	กราฟเส้นแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	96

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University